

ТИТАРЕНКО Олексій Олексійович
*начальник науково-дослідної лабораторії з
питань підготовки військ
Київського інституту Національної
гвардії України,
кандидат юридичних наук, доцент*

АБРАМОВ Сергій Олексійович
*Національна академія Національної
гвардії України,
кандидат технічних наук, доцент*

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан, який було введено в Україні у відповідь на збройну агресію з боку російської федерації, поставив перед державою та суспільством низку викликів у сфері забезпечення безпеки. В умовах постійних реальних загроз комбінованого характеру та напруженої політичної та суспільної ситуації (здебільшого викликана недоліками у механізмі проведення мобілізації), питання забезпечення державної безпеки як невід'ємної складової національної безпеки стає одним із ключових пріоритетів.

Сьогодні питання забезпечення державної безпеки регулюється низкою програмних документів державного рівня, а саме: Стратегією національної безпеки України [1], Стратегії забезпечення державної безпеки [2], План заходів з реалізації Стратегії забезпечення державної безпеки [3] та інші.

По-перше, важливо відзначити, що воєнний стан змінив традиційні підходи до охорони державних кордонів і внутрішньої безпеки країни. Активні бойові дії на сході та півдні країни, зростання рівня диверсій, терористичних загроз, та військових провокацій вимагає від українських силових структур, зокрема з правоохоронними функціями, оперативної реакції та адаптації до нових умов. Наявність не лише зовнішніх, а й внутрішніх загроз, зокрема, дестабілізаційних процесів, вимагає комплексного підходу у сфері реагування на виклики, в тому числі із залученням міжнародних суб'єктів.

По-друге, ресурсне забезпечення військових та силових структур є ще однією істотною проблемою. Незважаючи на дію міжнародної допомоги, Україна стикається з обмеженими фінансовими та матеріально-технічними ресурсами. Важливим є питання своєчасності та якості постачання зброї, техніки та іншого обладнання, створення умов, що критично необхідно для подолання агресії, створення сприятливих умов для розвитку та впровадження науково-технічних інновацій (розробок) оборонного характеру з використанням можливостей штучного інтелекту.

Крім того, психологічний стан суспільства та військовослужбовців також є важливим елементом у забезпеченні державної безпеки. Постійна напруга та страх перед можливими обстрілами та просуванням військ противника в глиб території України здатні підривати моральний дух, що, в свою чергу, може негативно відобразитись на бойових можливостях сил оборони. У зв'язку з цим необхідно вживати комплекс заходів спрямованих на покращення морально-психологічного стану суспільства, зокрема через інформування населення про шляхи протидії загрозам, а також розвиток волонтерського руху.

Однією з актуальних проблем, яка на сьогодні також постає у напрямку забезпечення державної безпеки - це Інтенсифікація боротьби з тероризмом, організованою злочинністю, злочинами агресії, воєнними злочинами та зниження їх рівня. Щодо останнього, то мова ведеться про проблеми протидії саме злочинам проти миру, безпеки людства та міжнародного порядку. Поширення цих злочинів як в Україні, так і в інших країнах, де відбуваються воєнні конфлікти, може призвести до дестабілізації міжнародного правопорядку та суттєвим геополітичним змінам у світі (зникнення, поява та розширення територій окремих країн, поява нових територіальних об'єднань). Щодо України, то КК України у Розділі XX «Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» передбачено відповідно 14 статей. Серед них, найбільше застосовуються в умовах збройного конфлікту правоохоронними органами ст. 437 та ст. 438 КК України (злочини агресій та воєнні злочини) і сягають до 141458 злочинів [4]. Аналіз наявної у відкритих джерелах інформації про результати роботи органів досудового розслідування за даною категорією злочинів, показав, що протидія здебільшого полягає у притягненні винних до кримінальної відповідальності. Проте, більшість фігурантів відповідних кримінальних проваджень є громадянами рф (військові збройних сил рф) та відносно яких здійснюється заочне кримінальне провадження, та виносяться заочні вироки. Тривалий час відсутність можливості реально притягнути винних до відповідальності і потребує задіяння міжнародних механізмів, в тому числі через Міжнародний кримінальний суд. У зв'язку з цим навряд чи можна сьогодні казати про реальну протидію цим злочинам в Україні у зв'язку з їх специфікою та обстановкою, в якій вони вчинюються. Все це підштовхує до перегляду наявних внутрішніх та зовнішніх (міжнародних) механізмів саме протидії кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, що впливає на стан державної безпеки України. В подальшому це потребуватиме внесення відповідних змін та доповнень як до чинної стратегії забезпечення державної безпеки України, так і до Плану заходів з реалізації Стратегії державної безпеки України.

Не менш важливим є питання міжнародної політики, яка впливає на державну безпеку країни в умовах воєнного стану. Співпраця з партнерами, зміцнення військових альянсів, просування питання входження України до

НАТО, участь у міжнародних миротворчих операціях та ведення дипломатичних переговорів – це все елементи, що сприяють зміцненню державної безпеки України.

Отже, забезпечення державної безпеки України в умовах воєнного стану стикається з численними викликами, які потребують комплексного підходу та ефективних рішень. Справжня безпека може бути досягнута лише за умов тісної взаємодії державних структур, суспільства та міжнародного співтовариства.

Список використаних джерел:

1. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

2. Стратегія забезпечення державної безпеки, затверджена Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text>

3. План заходів з реалізації Стратегії забезпечення державної безпеки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 328-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/328-2023-%D1%80?find=1&text=%D0%B3%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B4%D1%96%D1%8F#Text>

4. Злочини вчинені в період повномасштабного вторгнення рф. (станом на 15.10.2024). URL: <https://gp.gov.ua/>